

ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МУЗЕЙНИЦТВА В УКРАЇНІ

Ю. Омельченко (кафедра культурології та археології
НаУКМА)

Сучасне музеєзнавство шукає і знаходить витoki вітчизняної музейної справи у первісному суспільстві, пов'язуючи їх із специфічним, близьким до релігійного, художнього, практично-духовного, способом освоєння світу. Саме в цей час формується у культурно-побутовій сфері "музейна потреба" і підвалини "музейного" ставлення до речей, а на їхній основі - зароджуються засади першої підсистеми музейництва (предмет музейного значення - носій інформації про досвід). Завдяки цьому та традиційним канонам комунікації виникають домо-музейні форми нагромадження, збереження та використання культурних цінностей.

Щільні культурні зв'язки України XVI-XVIII століття з країнами Європи, зокрема в галузі освіти, сприяли поширенню ренесансного уявлення про музей і музейництво.

"Museum" - "м'єсто ученія". Таке тлумачення терміна "музей" вміщено у "Лексиконі латинському" Є. Славинецького, призначеного учням і тим, хто прагнув прилучення до європейської культури за допомогою "латинської науки". Реєстр "Лексикона", як відомо, складався під впливом поширеного в Європі словника А. Калепіно. Античне розуміння поняття "музей" як осередку науки та освіти, що ґрунтувалася на історичному досвіді Александрійського музеону, було сприйнято ренесансною культурою і, поширившись у Європі, з часом стало парадигмою. Про це свідчить і "Трактат про душу" К. Саковича, в якому пропагується античний досвід нагромадження науково-природничих цінностей заради їх вивчення як зразок поведінки для можновладних сучасників.

Розвиток вітчизняної системи освіти, науки як засобів організованого поширення, успадкування знання сприяв виникненню в Україні XVIII-XIX століття музеїв, що поступово оформлюються в окрему (другу) підсистему музейництва (музей -

засіб комунікації досвіду історико-культурної спадщини). Відбувається поступове зближення музейної справи у сферах науки й освіти, культурно-побутовій.

XX століття - час формування третьої підсистеми (музейне будівництво), остаточного оформлення музейництва як трирівневої культурологічної системи. Його майбутнє пов'язують із інформаційно-управлінською галуззю культури, об'єкт діяльності якої - культурна спадщина, зосереджена не лише в музеях, а й у бібліотеках, архівах, банках даних організацій та засобів інформації, її комунікація широкому загалу.

ПОСТМОДЕРНІЗМ ЧИ МАРГІНАЛІЗАЦІЯ МИСТЕЦТВА (УКРАЇНСЬКИЙ ЕКСПЕРИМЕНТ 90-Х РОКІВ)

О.Петрова (кафедра культурології та археології НаУКМА)

Художня ситуація 90-х років дозволяє (якщо дотримуватися категорій семіотики) в образотворчості відокремити три домінуючі лінії: традиційну - реалістичне мистецтво, компромісну - "полістилізм", тобто мистецтво, що, вибудовуючи нове, користується залишками існуючих художніх моделей, та новаторське, що агресивно протистоїть будь-якій традиції або існуючій художній системі.

Мистецтво традиційне та "полістилізм" є структурами з "історичною пам'яттю". Семіотика їх табує як "Мову" (знак "А").

Кодом (знаком "Б") визначається щойно створена художня структура, яка базується на категоричному запереченні, або прориві за межі будь-якої існуючої традиції.

І хоча мистецтво "Мови" (реалізм) та особливо "Кодомовне" мистецтво ("полістилізм", скажімо, київські "неопластики" кола Т. Сільваши) дають багато підстав для аналізу, варто такою мірою зосередитись передусім на мистецтві "Коду"—постмодернізмові в мистецтві України 90-х років.